Ненасичені вуглеводні - **АЛКЕНИ** і **АЛКІНИ**

У молекулах ненасичених вуглеводнів принаймні два атоми вуглецю з'єднані подвійним або потрійним зв'язком. Вуглеводні, що містять у молекулі один подвійний зв'язок, називаються алкенами, а ті, що містять один потрійний зв'язок, — алкінами. Ці кратні зв'язки визначають хімічні властивості ненасичених вуглеводнів і представляють їх функціональні групи.

Функціональна група — це частина молекули (атом або група атомів), яка визначає її фізичні та хімічні властивості. Сполуки з однаковою функціональною групою утворюють один і той самий клас органічних сполук.

Алкени порівняно з алканами містять один подвійний зв'язок і мають на два атоми водню менше.

Загальна формула алкену : C_nH_{2n}

Потрійний зв'язок у молекулі алкіну призводить до того, що ці сполуки мають менше атомів водню, ніж алкани з однаковою кількістю атомів вуглецю.

Загальна формула алкінів : C_nH_{2n-2}

Першими членами гомологічного ряду для обох типів ненасичених вуглеводнів є:

C_2H_4 $CH_2 = CH_2$

Етен (етилен)

C_2H_2 $CH \equiv CH$

Етин (ацетилен)

C_3H_6 $CH_3 - CH = CH_2$

Пропен

C_3H_4 $CH_3 - CH \equiv CH$

Пропин

Сусідні члени гомологічного ряду ненасичених вуглеводнів відрізняються, як і члени гомологічного ряду алканів, однією метиленовою групою.

Номенклатура IUPAC (ІЮПАК) - система найменування

Назви алкенів і алкінів походять від назв відповідних алканів з однаковою кількістю атомів вуглецю. В назвах алкенів суфікс -**ан** замінюється на суфікс **-ен,** а в назвах алкінів на **-ин**. Атоми вуглецю в молекулах алкенів і алкінів пронумеровані таким чином, що ті, що позв'язані подвійним або потрійним зв'язком позначені найменшим числом. Назва вказує на менше з двох чисел, якими позначені атоми вуглецю з подвійним або потрійним зв'язком.

Позиційна ізомерія

Раціональні структурні формули алкенів і алкінів можуть бути нерозгалуженими і розгалуженими. У нерозгалужених раціональних структурних формулах алкенів і алкінів, які мають більше трьох атомів вуглецю, має місце **позиційна ізомерія.**

Позиційна ізомерія має місце в алкенах і алкінах, які мають однакову молекулярну формулу, формули яких відрізняються лише положенням подвійного або потрійного зв'язку.

$CH_2 = CH - CH_2 - CH_3$

1-бутен

$CH_3 - CH = CH - CH_3$

2-бутен

Позиційна ізомерія в алкенах (бутенах)

$CH \equiv C - CH_2 - CH_3$

1-бутин

$CH_3 - C \equiv C - CH_3$

2-бутин

Позиційна ізомерія в алкінах (бутинах)

Для алкенів і алкінів з п’ятьма і більше атомами вуглецю в молекулі існує як **структурна ізомерія,** так і **позиційна ізомерія**.

C_5H_{10}

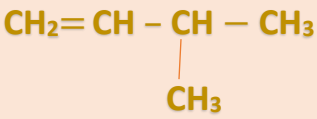

3-метил-1-бутен

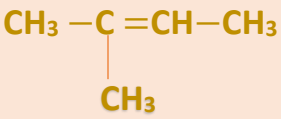

2-метил-2-бутен

Структурна изомерија и изомерија положаја код алкена

Структурна ізомерія і позиційна ізомерія алкенів

C_5H_8

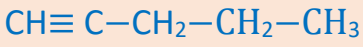

1-пентин

1-пентин

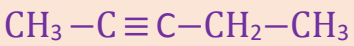

2-пентин

2-пентин

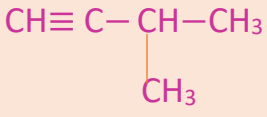

3-метил-1-бутин

3-метил-1-бутин

Позиційна ізомерія та ізомерія послідовності алкінів

Вправи:

Визнач назви наступних сполук.

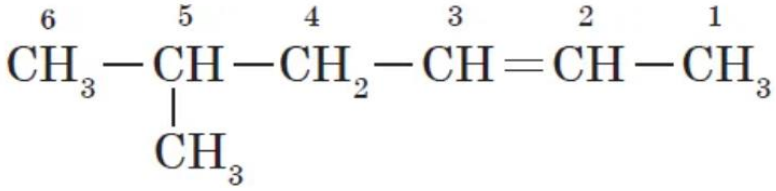

5-метил-2-гексен

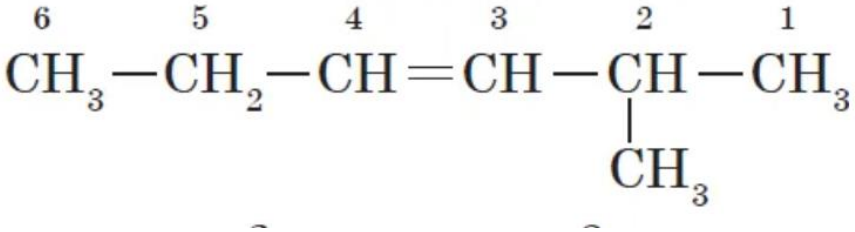

2-метил-3-гексен

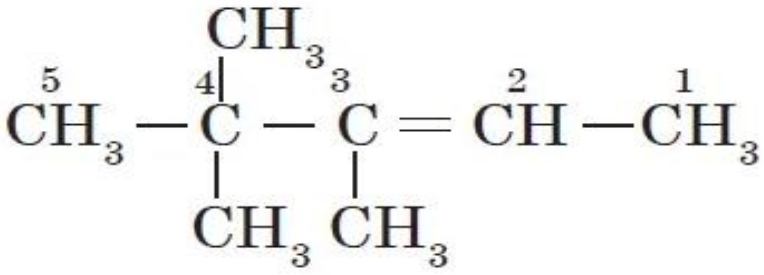

3,4,4 триметил-2-пентен

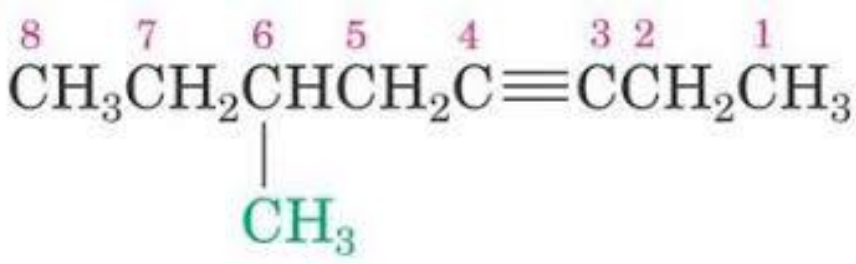

6-метил-3-октин

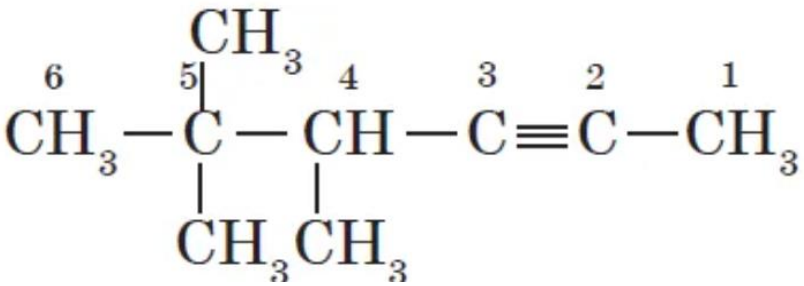

4,5,5-триметил-2-гексин